

Ustavni sud Crne Gore, u Drugom vijeću za meritorno odlučivanje o ustavnim žalbama u sastavu: sudija Desanka Lopičić - predsjednik Vijeća i sudije Milorad Gogić i Budimir Šćepanović, članovi Vijeća, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, člana 48 tačka 3 i člana 76 stav 1 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore ("Sužbeni list CG", broj 11/15), na sjednici Vijeća od 22. decembra 2023. godine, donio je

O D L U K U

USVAJA SE ustavna žalba.

UKIDA SE rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 497/21, od 9. juna 2022. godine i predmet vraća tom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

O b r a z l o ž e n j e

I POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. T.H. R. i D.H., koje zastupa M.Ž., advokat iz L., R. S., podnijeli su ustavnu žalbu protiv rješenja Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 497/21, od 9. juna 2022. godine, zbog povrede prava iz člana 20 Ustava Crne Gore.

2. U ustavnoj žalbi je, u suštini, navedeno: da su u postupku pred sudom podnosioci tužbu podnijeli u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije, čijom odredbom člana 24 stav 5 je predviđeno da je u sporu za zaštitu od diskriminacije revizija uvijek dozvoljena; da je na navedeni način povrijeđeno pravo na pravni lijek, saglasno članu 20 Ustava. Konačno je predloženo usvajanje ustavne žalbe, ukidanje osporenog rješenja i vraćanje predmeta na ponovni postupak.

3. U postupku pokrenutom ustavnom žalbom, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava i čl. 68 i 75 Zakona o Ustavnom sudu, Ustavni sud utvrđuje u granicama zahtjeva istaknutog u ustavnoj žalbi, da li je u postupku odlučivanja o pravima i obavezama podnosiocu ustavne žalbe, povrijeđeno ustavno pravo. Za Ustavni sud relevantne su samo one činjenice od čijeg postojanja zavisi ocjena o povredi ustavnog prava.

II ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

4. Predmet spora, u postupku koji je prethodio ustavnosudskom, je zahtjev tužilaca da se utvrdi da je tužena Država Crna Gora donošenjem presude Rev. br. 1434/17 od 24. aprila 2018. godine, postupila diskriminatorski prema istima, da se zabrani sudu ponavljanje radnje diskriminacije u postupku odlučivanja po reviziji izjavljenoj na presudu Višeg suda u Podgorici, Gž. br. 4874/16, od 16. aprila 2017. godine, kao i da naloži tuženoj uklanjanje posljedica diskriminatorskog postupanja tako što će tužena na osnovu te presude ponoviti postupak odlučivanja po reviziji tužilaca protiv navedene presude i donijeti novu odluku.

5. Prvostepeni sud je odlučujući o ovako postavljenim zahtjevima odbio u stavu I i II, dok je odbacio, kao nedozvoljen, zahtjev kojim je traženo nalaganje otklanjanja posljedica diskriminatorskog postupanja tako što će tužena na osnovu ove presude ponoviti postupak odlučivanja po reviziji i donijeti novu odluku.

6. Drugostepeni sud odlučujući po žalbi, istu odbio, kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu.

7. Vrhovni sud je rješenjem odbacio reviziju tužene kao nedozvoljenu, primjenom citiranog člana 397 stav 3 Zakona o parničnom postupku.

8. U obrazloženju osporenog rješenja se ističe: da je odredbom člana 397 stav 3 Zakona o parničnom postupku, izmijenjenim članom 68 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku ("Službeni list CG", broj 48/15) koji je u primjeni od 29. novembra 2015. godine, po kojim se pravilima u konkretnom ima rješavati o dozvoljenosti revizije, je propisano; da revizija nije dozvoljena u imovinsko-pravnim sporovima u kojima se tužbeni zahtjev ne odnosi na potraživanje u novcu, na predaju stvari ili izvršenje druge činidbe, ako vrijednost predmeta spora koji je tužilac u tužbi naveo na prelazi 20.000 eura. U konkretnom slučaju, vrijednost predmeta spora, u podnijetoj tužbi je označena na iznos od 100,00 eura, što upućuje na zaključak da izjavljena revizija nije dozvoljena, zbog čega je valjalo odbaciti. Vrijednost predmeta spora podnijanog dijela ne prelazi mjerodavnu vrijednost za dozvoljenost revizije (preko 20.000 eura), pa u smislu odredbe člana 397 stav 3 Zakona o parničnom postupku, nije dozvoljena.

III RELEVANTNE USTAVNE I KONVENCIJSKE NORME

Ustav Crne Gore

Član 32

Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 6 stav 1

Svako tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj tužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim po osnovu zakona.

IV MJERODAVNO PRAVO

Zakon o zabrani diskriminacije („Službeni list CG“, br. 46/10, 18/14 i 42/17)

Član 24

Svako ko smatra da je povrijeđen diskriminatorским postupanjem organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica ima pravo na zaštitu pred sudom, u skladu sa zakonom. Postupak se pokreće tužbom.

Na postupak iz stava 2 ovog člana shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Postupak iz stava 2 ovog člana je hitan.

U sporu za zaštitu od diskriminacije revizija je uvijek dozvoljena.

V OCJENA USTAVNOG SUDA

9. Podnosioci ustavne žalbe ističu da je osporenim rješenjem Vrhovni sud nezakonito odbacio izjavljenu reviziju kao nedozvoljenu, na koji način im je povrijedio pravo na pravni lijek.

10. Budući da Ustavni sud ima pravo kvalifikovanja činjenica svakog predmeta pred njim kao "majstor karakterizacije" (*Akdeniz protiv Turske*, broj 25165/94, stav 88, 31. maj 2005. godine), to u okolnostima konkretnog slučaja, ovaj Sud ocjenjuje da polazeći od navoda u ustavnoj žalbi i osporene presude mjerodavne su odredbe člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Evropske konvencije, jer podnosioci osporavaju rješenje, sa aspekta jedne od osnovnih garancija prava na pravično suđenje, koja se odnosi na pogrešnu primjenu prava.

11. Član 6 stav 1 Evropske konvencije u svom tekstu ne sadrži eksplicitno aspekt prava na pristup sudu, već je izveden iz prakse Suda, te je Evropski sud, u predmetu *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva* od 21. februara 1975. godine, zauzeo stav da član 6 stav 1 „obezbjeduje svakome pravo da tužbu vezanu za njegova/njena građanska prava i dužnosti iznese pred sud ili tribunal”.

12. Ustavni sud ukazuje da obaveza obezbjeđivanja efikasnog prava na pristup sudu, kao dio prava na pravično suđenje iz člana 32 Ustava i člana 6 Konvencije, je kategorija pozitivnih obaveza države. Pravo na pristup sudu, međutim, nije apsolutno pravo već podliježe ograničenjima koja ne smiju narušavati samu suštinu prava i njegov legitimni cilj, a to je pristup pravnom sredstvu. Ta ograničenja, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, biće kompatibilna sa članom 6 stav 1 Evropske konvencije, samo ako su u skladu sa relevantnim domaćim zakonima i drugim propisima, ukoliko teže ka legitimnom cilju i ukoliko postoji razuman odnos srazmjernosti između sredstava koja su upotrijebljena i cilja čijem se ostvarivanju teži (Presuda Evropskog suda za ljudska prava *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 21. februara 1975. godine, serija A, broj 18 stav 35; *Philis protiv Grčke*, presuda od 27. avgusta 1991. godine, serija A, broj 209 stav 59, *Stubbings i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 22. oktobar 1996. godine).

13. Vrhovni sud Crne Gore je osporenim rješenjem odbacio reviziju, kao nedozvoljenu, a pozivom na odredbu člana 397 stav 3 Zakona o parničnom postupku, nalazeći da vrijednost predmetnog tužbenog zahtjeva ne prelazi propisani iznos od 20.000 eura. Ustavni sud primjećuje da tužbeni zahtjev u predmetnom sporu, podnosioci ustavne žalbe temelje na odredbama Zakona o zabrani diskriminacije, te od suda traže da se utvrdi da je tužena prema njima diskriminatorski postupala. Takođe, odredba člana 24 stav 5 Zakona o zabrani diskriminacije, propisuje da je u sporu za zaštitu od diskriminacije revizija uvijek dozvoljena. Ustavni sud primjećuje da revizioni sud prilikom odlučivanja o izjavljenoj

reviziji nije imao u vidu odredbu člana 24 stav 5 Zakona o zabrani diskriminacije, iz kog razloga podnosiocu nije odlučio u meritumu po izjavljenoj reviziji, već je istu odbacio, saglasno odredbama Zakona o parničnom postupku.

14. Saglasno navedenim odredbama Zakona o zabrani diskriminacije, Vrhovni sud je bio dužan da meritorno odluči o podnijetoj reviziji podnosilaca ustavne žalbe, jer je odredbom člana 24 stav 5 Zakona o zabrani diskriminacije propisano da je revizija uvijek dozvoljena u sporu za zaštitu od diskriminacije.

15. Imajući u vidu navedeno, riječ je o očigledno arbitrarnoj primjeni citirane zakonske odredbe, koja je dovela do povrede prava na efektivan pristup sudu, kao dio prava na pravično suđenje, odnosno do uskraćivanja prava podnosioca da nadležni sud ocijeni navode podnijete revizije i odluči o potencijalnim povredama prava podnosilaca ustavne žalbe na koje su ukazivali.

16. Ustavni sud, stoga, ocijenjuje da je Vrhovni sud Crne Gore, donoseći osporeno rješenje, kojim je reviziju podnosilaca ustavne žalbe odbacio, kao nedozvoljenu, proizvoljnom primjenom procesnog prava na štetu podnosilaca ustavne žalbe, povrijedio pravo na pravično suđenje u dijelu koji se odnosi na njihovo pravo na pristup sudu, zajemčeno odredbom člana 32 Ustava, odnosno člana 6 stav 1 Evropske konvencije.

Na osnovu iznijetih razloga riješeno je kao u izreci.

U-III br. 678/22
22. decembar 2023. godine
P o d g o r i c a

Predsjednica Vijeća,
Desanka Lopičić, s.r.